

Анотація

Пілявська Л. М. Законодавче закріплення причетності до злочину: історичний аспект. — Стаття.

В статті розглядається генезис та історичний розвиток законодавчого регулювання причетності до злочину, проводиться аналіз нормативно-правових актів, які закріплювали поняття причетності та окремих її видів. Проведено порівняльно-правовий аналіз відображення поняття причетності, окремих її видів та відповідальності за такі дії у Кримінальному кодексі УРСР 1960 року та чинному Кримінальному кодексі України 2001 року.

Ключові слова: причетність до злочину, види причетності до злочину, законодавче закріплення, кримінальна відповідальність, нормативно-правовий акт.

Аннотация

Пілявская Л. М. Законодательное закрепление прикосновенности к преступлению: исторический аспект. — Статья.

В статье рассматривается генезис и историческое развитие законодательного регулирования прикосновенности к преступлению, проводится анализ нормативно-правовых актов, которые закрепляли понятие причастности и отдельных ее видов. Проведен сравнительно-правовой анализ отражения понятие прикосновенности, отдельных ее видов и ответственности за такие действия в Уголовном кодексе УССР 1960 года и действующем Уголовном кодексе Украины 2001 года.

Ключевые слова: прикосновенность к преступлению, виды прикосновенности к преступлению, законодательное регулирование, уголовная ответственность, нормативно-правовой акт.

Annotation

Piliavska L. M. The legislative consolidation of implication in a crime: historical aspect. — Article.

The article studies the genesis and the historical development of legislative consolidation of implication in a crime; the normative legal acts consolidating the notion of implication and its different types have been analyzed. The reflection of the notion of implication, its different types and liability for such actions in the Criminal Code of Ukrainian SSR 1960 and the current Criminal Code of Ukraine 2001 have been analyzed.

Keywords: implication in a crime, types of implication in a crime, legislative consolidation, criminal liability, normative legal act.

УДК 343.4(477):343.23

О. В. Тавлуй

НЕЗАКОННА ПОСЕРЕДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОЗНАКА ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 169 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Дослідження і вивчення ознак об'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 169 Кримінального кодексу України, має важливе теоретичне і практичне значення, зокрема, для його правильної кваліфікації.

Дана норма охороняє ті суспільні відносини, змістом яких є права та обов'язки, вже встановлені нормами регулятивного законодавства, тому дослідження ознак об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого статтею 169

Кримінального кодексу України, неможливе без аналізу тих галузей права, які регулюють відносини у цій сфері.

Вивчення змісту незаконної посередницької діяльності як однієї з ознак об'єктивної сторони складу злочину, який встановлює кримінальну відповідальність за незаконне усиновлення, вирізняється своєю актуальністю для юридичної науки.

Деякі аспекти даного питання досліджувались у наукових працях Белової О. І., Тляумбетова Р. Г., Решетникової Г. А., Ускової Ю. В. та інших вчених, проте окремого комплексного наукового дослідження, пов'язаного з проблематикою як незаконного усиновлення взагалі, так і незаконної посередницької діяльності, зокрема, не проводилось.

Метою даної статті є всебічний аналіз дій, які утворюють незаконну посередницьку діяльність та можуть виразитися у наступних формах:

- 1) незаконна посередницька діяльність щодо усиновлення (удочеріння) дитини;
- 2) незаконна посередницька діяльність щодо передачі дитини під опіку (піклування);
- 3) незаконна посередницька діяльність щодо передачі дитини на виховання в сім'ю громадян.

Як вбачається з аналізу диспозиції статті 169 Кримінального кодексу України, спеціально виділеною законодавцем ознакою об'єктивної сторони складу злочину, яка стосується окремих інститутів сімейного права, а саме: усиновлення, опіки (піклування) та виховання дітей в сім'ях громадян України, яка може здійснюватися у таких формах сімейного влаштування дітей, як патронат, прийомна сім'я та дитячий будинок сімейного типу, є *незаконна посередницька діяльність*.

Слід зазначити, що ще у ст. 102–3 Кодексу законів про шлюб та сім'ю України 1969 року було встановлено заборону посередницької комерційної діяльності щодо усиновлення дітей, передачі їх під опіку (піклування) чи на виховання в сім'ю громадян України, громадян інших держав [1, с. 295–296].

Нині діючі норми українського законодавства також забороняють посередницьку діяльність у сфері усиновлення, опіки, піклування, передачі дитини на виховання в сім'ю громадян України, зокрема, ст. 216 Сімейного кодексу України 2002 року «Заборона посередницької, комерційної діяльності при усиновленні дітей» [2], ч. 10 ст. 24 Закону України «Про охорону дитинства» [3] та ст. 169 Кримінального кодексу України «Незаконні дії щодо усиновлення (удочеріння)» [4].

Дані норми встановлюють заборону щодо здійснення посередницької, комерційної, незаконної посередницької діяльності щодо усиновлення дітей громадянами України та іноземцями, передачі їх під опіку, піклування та на виховання в сім'ю громадян України.

Разом з тим на законодавчому рівні відсутні визначення, що можна віднести до «посередницької, комерційної діяльності» та «незаконної посередницької діяльності».

Посередницькою діяльністю щодо усиновлення (удочеріння) дитини, встановлення опіки, піклування, передачі на виховання в сім'ю громадян України слід визнавати діяльність з будь-якого сприяння цим формам влаштування дітей, коли одна особа зобов'язується в інтересах певної сторони виконати окремі дії, наприклад, розшукати батьків усиновленого та отримати від них згоду на усиновлення, вплинути на суддю з метою прийняття ним позитивного рішення щодо усиновлення, сприяти в оформленні документів, які б дали змогу усунути обмеження, що встановлені законодавством для усиновителів, опікунів, піклувальників тощо.

Але ж, насамперед, необхідно встановити значення категорії «посередництво», яка у різноманітних значеннях використовується в чинному законодавстві України, однак сам термін «посередництво» залишається невизначеним на законодавчому рівні.

Також, на думку автора, слід звернути увагу на те, що у цивілістичній науці поняття посередництва та його співвідношення з поняттям представництва є дискусійним, як зазначала, зокрема, В. В. Резнікова.

У даному науковому дослідженні необхідно визначитись із поняттям посередницької діяльності саме у сфері усиновлення.

Категорія «посередництво» застосовується насамперед у сфері цивільно-правових відносин, і відповідно у цивільно-правовій доктрині *щодо інституту посередництва* на сьогодні мають місце *три основні підходи*:

1. За першим підходом під *посередництвом* традиційно розуміється здійснення *фактичних дій*, спрямованих на виявлення потенційного контрагента, погодження з ним необхідних умов угоди, а також зведення сторін для безпосереднього укладення угоди [5]. Найбільш яскравим представником цього підходу є Г. Ф. Шершеневич. На сучасному етапі за цим підходом *посередництво* визначається як вид правової діяльності, що здійснюється однією особою (посередником) в інтересах другої сторони (клієнта), що сприяє вступу клієнта у правовідносини з третіми особами, при цьому посередник здійснює фактичне сприяння іншим особам в набутті та реалізації їхніх прав та обов'язків, а також в їх зміні та припиненні. Для посередника не виникає правових наслідків щодо третіх осіб [6, с. 99].

2. За другим підходом, на думку Е. Л. Невзгодіної, відповідно до якої *посередництво* — це вид встановлення та реалізації цивільних правовідносин між двома особами за участю третьої особи (під встановленням розуміється юридична трансмісія юридичних прав та обов'язків між особою, яку представляють, та третьою особою [7, с. 15, 47]. Таким чином, змістом посередництва за другим підходом є *юридичні дії*, а посередництво, відповідно, визначається як *юридичне посередництво*.

3. Якщо за першим підходом суть посередництва зводиться лише до вчинення фактичних дій, а за другим — лише до вчинення юридичних дій, то за третім підходом *посередництво може мати місце як у формі вчинення дій фактичного характеру, так і у формі вчинення дій юридичного характеру*. За визначенням М. Р. Саркисян, *посередництво* — це правовий інститут, що регулює

відносини в сфері надання послуг, спрямований на сприяння в установленні правових зв'язків між клієнтами шляхом здійснення посередником правомірних дій юридичного та/або фактичного характеру. М. Р. Саркисян вважає, що як юридичні дії, так і фактичні дії, породжують правові наслідки [8, с. 23–24].

На думку А. В. Єгорова, сутність категорії посередництва полягає в самостійній діяльності особи, яка виступає в чужих інтересах, що полягає в підготовці та укладенні договору для зацікавленої особи, або ж здійснюється у вигляді надання сприяння при укладенні такого договору. Під сприянням при укладенні договору автор пропонує розуміти діяльність, котра підготовлює та спрощує процес його укладення, зводить контрагентів, залишаючи для зацікавленої особи лише необхідність здійснити цілеспрямоване волевиявлення. При цьому діяльність, що включає в себе укладення договору для зацікавленої особи, автор називає *юридичним посередництвом*, а діяльність, пов'язану лише зі сприянням при його укладенні, — *фактичним посередництвом*.

В. А. Васильєва визначає посередництво як правовий інститут, що регулює відносини у сфері надання послуг, спрямоване на сприяння у встановленні правових зв'язків між клієнтами шляхом здійснення посередником правомірних дій юридичного і/або фактичного характеру [9, с. 44].

Васильєва В. А. у своїй науковій праці «Проблеми цивільно-правового регулювання відносин з надання посередницьких послуг» звертає увагу на те, що посередницьке правовідношення — це вид зобов'язального правовідношення, яке виникає на підставі такого юридичного факту, як договір. З огляду на це, позадоговірне уповноваження особи на вчинення дій в інтересах третіх осіб — це представництво. Іншими словами, уповноваження на представництво за договором є посередництвом, в основі якого лежить договірне представницьке правовідношення. Посередницьке зобов'язання — це зобов'язання, яке виникає на підставі укладеного договору (наприклад договору доручення) [10, с. 8].

Отож, розглянувши підходи щодо визначення категорії посередництва у цивільному праві, можна дійти висновку, що посередницькою діяльністю при усиновленні дитини визнаються дії, спрямовані на встановлення правовідносин з третіми особами щодо їх сприяння громадянам України та іноземцям, які бажають усиновити дитину, під час процесу усиновлення.

З огляду на те, що Кримінальний закон забороняє здійснення саме незаконної посередницької діяльності, яка, на думку автора, полягає у сприянні в усиновленні (удочерінні) дитини, передачі її під опіку, піклування, на виховання в сім'ю громадян України зацікавленої особи (особам) та може здійснюватись як з метою отримання прибутку, так і іншим незаконним способом (за допомогою насильства, обману, шантажу).

Незаконною ж посередницькою діяльністю, на думку, зокрема, Белової О. І., є будь-яка діяльність, у тому числі комерційна, вчинена з метою одержання прибутку, що полягає у вчиненні певних дій від імені чи за дорученням іншої особи та в її інтересах, та спрямована на усиновлення дітей (у тому числі іноземцями), передачу їх під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян України.

Оскільки ст. 216 Сімейного кодексу забороняє будь-яку посередницьку діяльність у зазначеному напрямку, то незалежно від того, чи має така діяльність на меті одержання прибутку, чи використовуються при її здійсненні незаконні способи (наси́льство, обман, підкуп), то вона, на думку Белової О. І., в будь-якому разі є незаконною.

Також вона звертає увагу на те, що окрім посередницької діяльності, сімейне законодавство забороняє також і комерційну діяльність щодо усиновлення дітей, передачі їх під опіку, піклування або на виховання в сім'ї інших осіб. Така комерційна діяльність, на її думку, у переважній більшості випадків одночасно є і посередницькою діяльністю, але не можна виключити здійснення комерційної діяльності у цьому напрямку, що не матиме ознак посередницької [11, с. 115–117].

Таким чином, на думку автора дослідження, незаконною посередницькою діяльністю слід також вважати незаконне здійснення особою певних незаконних дій від імені або за дорученням і на користь особи, яка має намір усиновити дитину, стати опікуном, піклувальником або взяти дитину на виховання в сім'ю; ведення переговорів з батьками дітей або іншими особами, від згоди яких або здійснення певних дій якими залежить прийняття бажаного рішення, наприклад підбурювання матері, батька дитини за винагороду дати письмову згоду на усиновлення дитини, або підбурювання осіб, які мають право на усиновлення, призначення опікунами, піклувальниками, відмовитися від реалізації такого права тощо.

Як видається, не може розглядатися забороненою посередницька діяльність органів опіки і піклування, а також усіх інших органів державної влади, щодо виконання покладених на них обов'язків щодо виявлення та влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування, а також тих державних органів, які приймають участь у процесі усиновлення, встановленні над дитиною опіки, піклування, передачі на виховання в сім'ю громадян України, адже це віднесено до їх компетенції.

Разом з тим не визнається посередницькою діяльність громадських організацій, благодійних та інших фондів щодо сприяння батькам, які бажають усиновити дитину, щодо надання консультацій щодо чинного законодавства у сфері усиновлення, представництва інтересів адвокатами, особами, які надають правову допомогу, діяльність перекладачів та інших осіб, які сприяють здійсненню усиновленню в силу виконання своїх службових обов'язків.

Але ж зважаючи на те, що дані організації використовують інформацію, якою володіють, у своїх цілях, наприклад на своїх інтернет-сторінках поміщають не лише інформацію про дітей, які, наприклад, можуть бути усиновлені, а й ціни, за які цей процес може бути якнайшвидше завершений, їх діяльність повинна бути контрольованою з боку держави.

У даній ситуації буде цікавим досвід Російської Федерації, на території якої є незабороненою діяльність організацій, котрі займаються міжнародним усиновленням.

Стосовно діяльності даних організацій на території Російської Федерації існують різні думки вчених. Зокрема, Бородич К. у своєму дисертаційному

дослідженні, присвяченому проблемам усиновлення дітей — громадян Росії іноземними громадянами, наголошує на тому, що законодавець обґрунтовано передбачив створення подібних організацій, оскільки це дозволяє вдало координувати роботу як під час самого процесу усиновлення, так і по влаштуванню дітей у нові сім'ї, та здійснювати подальший контроль за долями усиновлених дітей. Прийняття законодавчо закріплених норм щодо діяльності акредитованих організацій дозволяє мінімізувати незаконну посередницьку діяльність юридичних і фізичних осіб при усиновленні, а також забезпечує охорону прав і законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [12, с. 121–123].

Проте окремі російські вчені наголошують на тому, що існує проблема незаконної посередницької діяльності таких організацій. Як показує аналіз судової практики та реалії сучасного життя, у багатьох випадках неприбуткові організації з усиновлення надають допомогу громадянам інших держав із порушенням норм російського законодавства.

Генеральна прокуратура Російської Федерації виявила чисельні порушення норм закону у діяльності офіційно зареєстрованих представництв іноземних організацій з усиновлення. Так, значна кількість представництв працювала без продовження строку акредитації, не надавала звітів про становище усиновлених дітей — громадян Росії за кордоном, офіційна документація перебувала у неналежному стані.

Так, практично усі агентства мають свої Інтернет-сторінки, на яких розміщена не лише інформація про дітей, які можуть бути усиновлені, а й ціна їх усиновлення. Таким чином, мова йде про фактичний продаж дітей за кордон.

Встановлені факти так званого «злиття» представництв іноземних організацій, які здійснюють діяльність по усиновленню, з благодійними фондами, які знаходяться на території Російської Федерації, і нібито надають допомогу дитячим будинкам, школам-інтернатам для дітей-сиріт та дітей, які залишилися без батьківського піклування, але фактично здійснюють незаконну діяльність про вивчення інформації про дітей, можливість підбору дітей для тих чи інших усиновлювачів.

Також автори наголошують на значній криміналізації сфери усиновлення, оскільки посередники досить часто йдуть на підкуп чиновників, які мають відповідні повноваження щодо здійснення усиновлення.

На нашу думку, стаття 216 Сімейного кодексу України створює додаткові гарантії саме державного захисту для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, позбавляючи при цьому недержавні організації права займатися такою діяльністю, що, в свою чергу, унеможливорює і відповідні зловживання з їх боку. Крім того, покладання функцій з усиновлення на державні органи, на мій погляд, забезпечує більш дієвий механізм державного контролю за дотриманням прав дітей. Адже перевірити діяльність громадських організацій чи інших посередників набагато складніше, ніж перевірити діяльність державних органів. Водночас чинне законодавство України не забороняє

громадським, благодійним організаціям та в цілому будь-яким особам збирати інформацію про дітей, які залишилися без батьківського піклування, з метою передачі її відповідним державним органам для подальшого реагування.

Протягом всього часу з моменту прийняття Сімейного кодексу України ведуться дискусії стосовно внесення змін до ст. 216 Сімейного кодексу України з метою узаконити посередницьку діяльність та заборонити лише посередницьку комерційну діяльність. Але окремі представники законодавчої влади висловлюються проти таких змін, оскільки це може, на їх думку, призвести до фактичного узаконення «торгівлі дітьми».

Слід відзначити, що заборона здійснення комерційної діяльності не найшла своє закріплення в кримінальному законі в ст. 169 КК, а тому, на думку автора, було б доцільно, щоб диспозиція даної статті кодексу включала в себе ще й заборону комерційної діяльності і тим самим була приведена у відповідність з положеннями ст. 216 СК для усунення існуючої колізії.

Аналізуючи незаконну посередницьку діяльність як ознаку об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого статтею 169 Кримінального кодексу України, слід звернути увагу на думку окремих вчених, які використовують буквально тлумачення кримінально-правової норми, та вказують на те, що під посередницькою, комерційною діяльністю розуміється не разова дія особи, а систематичність вчинення таких дій.

На думку автора статті, такий підхід законодавця до опису складу злочину є не досить вдалим, оскільки, по-перше, за наявного в ст. 169 Кримінального кодексу України формулювання «діяльність» формально поза межами досяжності кримінального закону буде перебувати особа, яка фактично вчинила будь-яку одноразову незаконну посередницьку дію при усиновленні однієї конкретної дитини (наприклад, виступила фактичним посередником усиновлювача у справі усиновлення, отримавши за це грошову винагороду), що може викликати у неї бажання внаслідок відчуття безкарності з боку держави повторно вдатися до подібних дій.

По-друге, ускладнюється процес притягнення до кримінальної відповідальності особи, що виступила посередником у справі усиновлення за матеріальну винагороду, оскільки у випадку викриття такої особи правоохоронними органами («взяття її на факті») для порушення щодо такої особи кримінальної справи за ст. 169 Кримінального кодексу України необхідно доводити вже вчинення нею в минулому хоча б однієї аналогічної дії щодо різних дітей.

Таким чином, проаналізувавши незаконну посередницьку діяльність як ознаку об'єктивної сторони складу злочину, який встановлює кримінальну відповідальність, слід зазначити, що дії, які утворюють дану ознаку, полягають у наступних формах: 1) незаконна посередницька діяльність щодо усиновлення (удочеріння) дитини; 2) незаконна посередницька діяльність щодо передачі дитини під опіку (піклування); 3) незаконна посередницька діяльність щодо передачі дитини на виховання в сім'ю громадян.

Також слід відмітити необхідність приведення у відповідність нині діючого законодавства, зокрема врегулювання колізій між статтею 169 Кримінального

кодексу України та статтею 216 Сімейного кодексу України щодо заборони саме посередницької, комерційної діяльності.

Досліджуючи думки окремих вчених стосовно незаконної посередницької діяльності як ознаки об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого статтею 169 Кримінального кодексу України, ми погоджуємось із Беловою О. І., яка вважає, що використання у статті 169 КК поняття «незаконна» при описанні суспільно небезпечного діяння у формі посередницької діяльності є зайвою.

Література

1. Кодекс о браке и семье Украины. Научно-практический комментарий. — 2-е издание, с изменениями и дополнениями, по состоянию на 01 августа 2000 г. — Х.: «Одиссей», 2000. — С. 496.
2. Сімейний Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 21-22. — Ст. 135.
3. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 30. — Ст. 142.
4. Кримінальний кодекс України. — Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 25. — Ст. 131.
5. Резнікова В. В. Правова природа посередництва [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://univer.km.ua>.
6. Шершеневич Г. Ф. Учебник торгового права / Г. Ф. Шершеневич. — М.: Спартак, 1994. — 480 с.
7. Невзгодина Е. Л. Представительство по советскому гражданскому праву / Е. Л. Невзгодина. — Томск: Томск. гос. ун-т, 1980. — 156 с.
8. Саркисян М. Р. Биржевое посредничество по законодательству Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук / Саркисян Мариэтта Размиковна. — Краснодар, 2000. — 190 с.
9. Васильева В. А. Цивільно-правове регулювання діяльності з надання посередницьких послуг: Монографія. — Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2006. — 345 с.
10. Васильева В. А. Проблеми цивільно-правового регулювання відносин з надання посередницьких послуг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03/ Васильева Валентина Антонівна. — К., 2006. — С. 39.
11. Белова О. І. Кримінально-правова характеристика системи злочинів проти сім'ї та неповнолітніх: дис. ... канд. юрид. наук/Ольга Іванівна Белова. — Х., 2006. — С. 115–117.
12. Бородич Ксения Юрьевна. Усыновление детей — граждан России иностранными гражданами: дис. ... кан. юрид. наук/ Ксения Юрьевна Бородич. — М., 2005. — С. 175.

Анотація

Тавлуй О. В. Незаконна посередницька діяльність як ознака об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого статтею 169 Кримінального кодексу України. — Стаття.

У статті досліджується незаконна посередницька діяльність як ознака складу злочину, який встановлює кримінальну відповідальність за незаконне усиновлення. Автор статті аналізує дії, які утворюють незаконну посередницьку діяльність з усиновлення, незаконну посередницьку діяльність під час передачі дитини під опіку (піклування), незаконну посередницьку діяльність при передачі дитини на виховання в сім'ю громадян.

Ключові слова: незаконна посередницька діяльність, усиновлювач, усиновлення, міжнародні організації з усиновлення, посередницька комерційна діяльність.

Аннотация

Тавлуй Е. В. Незаконная посредническая деятельность как признак объективной стороны преступления, предусмотренного статьей 169 Уголовного кодекса Украины. — Статья.

В статье исследуется незаконная посредническая деятельность как признак состава преступления, который устанавливает уголовную ответственность за незаконное усыновление. Автор статьи анализирует действия, которые составляют незаконную посредническую деятельность по усыновлению, незаконную посредническую деятельность по передаче ребенка под опеку (попечительство), незаконную посредническую деятельность по передаче ребенка на воспитание в семью граждан.

Ключевые слова: незаконная посредническая деятельность, усыновитель, усыновление, международные организации по усыновлению, посредническая, коммерческая деятельность.

Annotation

Tavluys O. V. Illegal intermediary activity as sign of objective side of corpus foreseen delict by the article 169 of the Criminal code of Ukraine. — the Article.

The illegal intermediary activity as sign of corpus delict which sets criminal responsibility for illegal adoption is probed in the article. The author of the article analyses actions which form illegal intermediary activity from adoption, illegal intermediary activity during the transmission of child under guardianship (anxiety), illegal intermediary activity at the transmission of child on education to the family of citizens.

Keywords: illegal intermediary activity, the person who adopt, adoption, international organizations from adoption, intermediary commercial activity.

УДК 343.23:343.76/77

О. Ю. Татаров, І. Б. Газдайка-Василишин

УМИСНЕ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА, ВЧИНЕНЕ ШЛЯХОМ ПІДПАЛУ, ВИБУХУ ЧИ ІНШИМ ЗАГАЛЬНОНЕБЕЗПЕЧНИМ СПОСОБОМ: ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ

Постановка проблеми. Чинні кримінально-правові норми, що закріплені у частинах першій та другій статті 194 Кримінального кодексу України (далі — КК) породжують проблеми кримінально-правової кваліфікації, неоднотипність їх застосування та пов'язані із цим гострі наукові дискусії. Одним із таких проблемних питань є кваліфікація умисного знищення чи пошкодження майна, вчиненого шляхом підпалу, вибуху чи іншим загальнонебезпечним способом, якщо такими діями не спричинено шкоду у великих розмірах. В той же час статистичні дані свідчать про відносну поширеність такого роду діянь — протягом 2010 року за ч. 2 ст. 194 КК зареєстровано 559 злочинів; протягом 2011 року — 611 злочинів; протягом першого кварталу 2012 року — 349 злочинів¹.

Стан дослідження проблеми. В Україні на дисертаційному рівні умисне знищення та пошкодження майна досліджувалось А. В. Сакун. Окремі аспекти,

¹ Статистичні дані отримані з Довідки про факти умисного знищення або пошкодження майна шляхом підпалу (ч. 2 ст. 194 КК).